

Digitalizacija fotografija – što, kako i zašto?

Ivan Huljev

U organizaciji Instituta za povijest umjetnosti (IPU) u Zagrebu je 14. i 15. studenog 2019. održana radionica „Digitalizacija fotografija – što, kako i zašto“. Edukativna *hands-on* radionica interaktivnog i diskurzivnog formata odvijala se u prostorijama fotolaboratorija Instituta kao popratni dio programa uz retrospektivnu studijsku izložbu „Branko Balić – pozorni promatrač“. Izložba autorica koncepcije Irene Šimić i dr. sc. Sandre Križić Roban, bila je postavljena od 29. listopada do 24. studenoga u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, u suradnji s Institutom za povijest umjetnosti. Posvećena je fotografu i povjesničaru umjetnosti Branku Baliću (1930. – 1976.), oslanjajući se na vrijedno gradivo Fotoarhiva Branko Balić koje objedinjava 12.000 negativna pohranjenih u Institutu za povijest umjetnosti od 1977. godine.

U fokusu radionice, na kojoj je sudjevalo desetak polaznika (povjesničari umjetnosti, muzealci, etnolozi, arheolozi, fotografi), a koju su vodili Irena Šimić i Paolo Mofardin (IPU) u suradnji s dr. sc. Hrvojem Gržinom (HDA) i Zoranom Svrtanom (MUO), bili su upravo analogni c/b fotografskih negativni Branka Balića. Prvog dana radionice Hrvoje Gržina je govorio o definiciji fotografije, mogućim načinima čuvanja

Na radionici „Digitalizacija fotografija – što, kako i zašto“, snimio polaznik Pavao Toth

Na radionici „Digitalizacija fotografija – što, kako i zašto“, snimio polaznik Pavao Toth

istih te o temi digitalizacije i pravilnog rukovanja fotografijama ili negativima prilikom tih postupaka. Primjerice, adekvatna digitalizirana kopija fotografije ili negativa izrađena u svrhu zaštite samog predmeta trebala bi imati vidljive i vanjske rubove negativa, što nije obavezno ako korisnika zanima sam vizualni sadržaj fotografije unutar zadanog kadra fotografskog negativa. Zoran Svrtan govorio je o tome zašto je naša obaveza određene fotografije i fotografske zbirke digitalizirati, to jest koji su kriteriji i prioriteti kod pripreme digitalizacijskih projekata, jer je ključno planiranje procesa digitalizacije, kao i određivanje što se i u koje svrhe digitalizira. Odgovori na ta pitanja definiraju osnovne parametre postupka digitalizacije, primjerice veličinu i gustoću (dpi) prema kojoj se fotografije skeniraju. U pripremnim fazama bitno je stvoriti i jasnu sliku u vremenskim, prostornim i financijskim sredstvima te broju kvalificiranog osoblja potrebnima za provedbu postupka digitalizacije. Valja uzeti u obzir i tehnološke promjene u postupcima digitalizacije, pri čemu je za primjer istaknuta činjenica da je početkom 2000-ih godina 200 dpi bila najveća moguća veličina gustoće skeniranog zapisa, pri čemu tako digitalizirane zbirke danas mogu

poslužiti tek kao pregledni formati.

Polaznici radionice pregledavali su i proučavali negative i fotografije iz Fotoarhiva Branka Balića uz pomoć raznovrsnih uređaja, uz načine pravilnog rukovanja i pregleda negativa i fotografija na koje je uputila voditeljica radionice Irena Šimić. Polaznici su također uz pomoć mobilnih uređaja i fotoaparata sami iskušavali različite tehnike i pristupe digitalizacije fotografija i negativa, uz jasan stav da se takav način digitalizacije u praksi može koristiti samo za svrhu brzog pregleda fotografskih izvora, nipošto u svrhu adekvatnih digitalnih zaštitnih kopija izvornika.

Drugi dan radionice fotograf Paolo Mofardin (IPU) polaznicima radionice demonstrirao je digitalizaciju negativa uz pomoć digitalnog fotoaparata, reprofotografskog stola i rasvjete namijenjene za tu svrhu, imajući u vidu uvjete koji moraju biti zadovoljeni kako bi se fotografiranje pravilno izvršilo (rasvjeta, postavke na fotoaparatu i sl.). Paolo Mofardin objasnio je i ograničenja takve vrste postupaka digitalizacije, poput nedovoljno dobre rezolucije za razliku od one koju mogu pružiti profesionalni skeneri. Polaznici su upućeni i u osnove postprodukcije, to jest računalne obrade

digitalnih fotografija koristeći uobičajene računalne programe za tu svrhu, koja između ostalog podrazumijeva i fazu inventarizacije koja se djelomično razlikuje od nekadašnjih uobičajenih postupaka. Polaznici su na kraju radionice imali priliku samostalno provesti postupak digitalizacije prethodno izluzenog fotografskog gradiva – c/b negativa iz Fotoarhiva Branko Balić, uz pomoć profesionalnog skenera i uz mentorstvo Irene Šimić, pri čemu su svladali pravilnu manipulaciju i postavljanje negativa u skener te iskušali različite pristupe u kvaliteti skeniranja. Radionica je uz praktični i diskurzivni dio bila popraćena popisom korisne literature te mrežnih izvora (prvenstveno digitalizirane zbirke fotografija i negativa u repozitorijima ustanova u otvorenom pristupu), kao i čitav niz preporuka za korištenje različitih programa koji pomažu u osmišljavanju i provedbi kvalitetnih projekata digitalizacije. ■

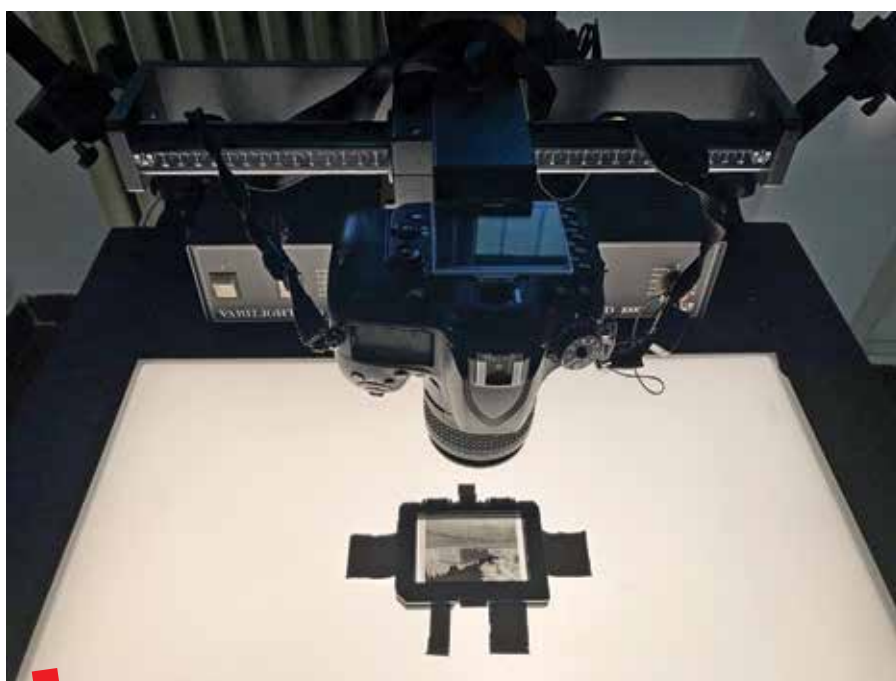

Na radionici „Digitalizacija fotografija – što, kako i zašto“, snimio polaznik Pavao Toth

INFO

Više o Fotoarhivu Branko Balić saznajte na:
<https://www.ipu.hr/article/hr/432/fotoarhiv-branko-balic>
 Kontakt: isimic@ipu.hr

Na radionici „Digitalizacija fotografija – što, kako i zašto“, snimio polaznik Pavao Toth

Pozivnica za izložbu „Branko Balić – pozorni promatrač“